

زم چگونه بازداشت شد؟

کسانی که رمان‌های آگاتا کریستی را دنبال می‌کنند، می‌دانند ملکه جنایی نویسان همیشه کلیدی‌ترین اطلاعات را از دیده مخاطبان‌شان پنهان می‌کند و پایان داستان و زمان گره‌گشایی معلوم می‌شود کار آگاه یا کاراکتر اصلی قصه آن را کشف کرده است. با تساهل و تسامح بسیار می‌توان عنوان کرد نحوه بازداشت روح‌الله زم چنین ویژگی‌ای دارد و شاید همین مستوری است که به جذابیت‌های این ماجرا برای محافل رسانه‌ای و سیاسی داخلی و خارجی افزوده است و هرکس سعی می‌کرد یا از رهگذر اطلاعات محرمانه و نیمه محرمانه یا حدس و گمان و تحلیل از این راز آگاه شود. کلیدی‌ترین جمله بیانیه سپاه پاسداران درباره بازداشت زم این بود: «سازمان اطلاعات سپاه، در عملیات حرفه‌ای، هوشمندانه و چند وجهی با به‌کارگیری روش‌های نوین اطلاعاتی و شگردهای ابتکاری، سرویس‌های بیگانه را مدیریت و فریب داد و (توانست) «روح‌الله زم» سرشبکه سایت ضد انقلاب و معاند «آمدنیوز» را... به داخل کشور هدایت و بازداشت

کند.» آن گونه که از بیانیه سپاه پاسداران برمی‌آید، روح‌الله زم در داخل ایران بازداشت شده است؛ اما برخی رسانه‌ها روایت‌های دیگری داشتند. یکی از شایعات این بود که روح‌الله زم در پرواز شماره افزود ۷۱۰ «فلای دبی» بوده که ۱۸ مهرماه (۱۰ اکتبر) از باکو به سمت دبی حرکت کرد اما به دلیل نقص فنی ناچار به فرود اضطراری در شیراز شد و همان فرود اضطراری زمینه بازداشت او را فراهم کرد. شایعه‌ای که از سوی «فلای دبی» رد شد. به گفته مسئولان این شرکت هواپیمایی اماراتی، نه تنها مسافری به نام روح‌الله زم در این پرواز نبوده بلکه تمامی مسافران این هواپیما پس از برطرف شدن نقص فنی به هواپیمایی دیگر منتقل شده و به مقصد نهایی یعنی دبی رسیدند. دومین روایت بازداشت از سوی روزنامه فرانسوی «فیگارو» مطرح شد؛ روزنامه صبح فرانسوی‌ها عنوان کرد زم در جریان سفر به عراق بازداشت شده است. این ادعا از سوی مهسا رازانی همسر روح‌الله زم نیز تقویت شد. او

سر نوشت «آمدنیوز» چه شد؟

رسیدن به مخاطبان هفت رقمی برای هر سایت و کانال داخل ایران موفقیتی چشمگیر است؛ بویژه اگر این مخاطبان واقعی و غیر فیک باشند. «آمدنیوز» پیش از بازداشت روح‌الله زم بیش از یک میلیون دنبال‌کننده داشت و با این حجم مخاطب چندان دور از ذهن نبود که در مقاطعی تأثیرگذار باشد. مخاطبان «آمدنیوز» اما در یک بازه زمانی ۵ ماهه دوبرابر شدند. این رسانه که نامش را مخفف «آگاهی، مبارزه و دموکراسی» می‌دانست، مرداد ۹۶ تنها ۵۰۰ هزار عضو داشت که این رقم در دی ماه همان سال دو برابر شد؛ یعنی همان مقطعی که شهرهای ایران دستخوش اعتراض‌های خیابانی بود. اعتراض‌ها از مشهد شروع شد و خیلی زود هم به صد شهر سرایت کرد و هم به خشونت کشیده شد. حمله به مساجد و بانک‌ها، حمله به پاسگاه‌ها و... تنها بخشی از خشونت برخی از معترضان بود و آنچه هر ساعت و هر لحظه بر این آتش می‌دمید، آدرس می‌داد و خواستار شدت یافتن خشونت‌ها می‌شد، «آمد نیوز» بود. متعاقب این رویه و رویکرد بود که ایران از مدیر تلگرام خواست جلوی فعالیت این کانال تلگرامی ترویج دهنده خشونت را بگیرد. «پاول دورف» مدیرعامل تلگرام هم در پاسخ به این تقاضا نوشت: «دعوت به خشونت براساس مقررات تلگرام ممنوع است، اگر چیزی که شما گفته‌اید درست باشد، ما ناچاریم چنین کانالی را بدون توجه به محبوبیت و گرایش‌های سیاسی آن مسدود کنیم.» به این ترتیب «آمدنیوز» با بیش از یک میلیون و ۴۰۰ هزار کاربر موقتاً مسدود شد. اما فعالیتش را متوقف نکرد؛ چه گردانندگان «آمدنیوز» با راه‌اندازی کانالی مشابه بیش از نیمی از مخاطبان خود را دوباره جذب کردند اما کانال دوم نیز در فاصله کوتاهی مسدود شد. پریبراه نیست اگر بزرگترین قربانی «آمد نیوز» را تلگرام بدانیم که متعاقب حوادث دی ماه ۹۶ در ایران فیلتر شد. دهم اردیبهشت ۹۷ بود که دستور قضایی مسدودسازی پیام رسان تلگرام از سوی بازپرس شعبه دوم دادسرای فرهنگ و رسانه تهران صادر شد. فیلترینگی که تا همین امروز ادامه دارد. اما فیلترینگ هم مانع «آمدنیوز» نشد. این رسانه در سه سال گذشته با ادعای دسترسی به اطلاعات محرمانه، ادعاهای ریز و درشتی را منتشر می‌کرد؛ ادعاهایی که گاه به یک فانتزی جنسی تنزل می‌یافت از جمله اینکه «یک مقام حکومتی یا عضوی از خانواده او، تحت تأثیر مواد مخدر تمام لباس‌هایش را در خیابان در آورده و سپس در حضور فرزند خود مورد تجاوز دسته‌جمعی قرار گرفته است»! و گاه با توضیحاتی از سوی مقام‌های مسئول همراه می‌شد. ساعتی بعد از انتشار خبر بازداشت روح‌الله زم، بیانیه سپاه در کانال «آمدنیوز» قرار گرفت و همان موقع ریزش مخاطبان «آمد نیوز» سیر صعودی گرفت. به همین دلیل بود که بسیاری بر این باورند بازداشت زم پایان «آمدنیوز»ی بود که وی ادعا می‌کرد مدیریتش را واگذار کرده است.

مستند افشاگر درباره زم چه می‌گفت؟

یازدهم و دوازدهم اسفند سال گذشته بود که مستندی ۲ قسمتی به نام «ایستگاه پایانی دروغ» روی آنتن تلویزیون رفت. مستندی که تأکید دارد می‌خواهد «ماهیت واقعی یکی از به اصطلاح رسانه‌های حبابی مسموم را آشکار کند تا مردم ایران و بلکه آزاداندیشان جهان آگاه شوند که پشت ظاهر فریبنده این شبه رسانه‌ها چه افکاری است و چه اهداف پست منفعت‌طلبانه و چه ساختار پوچ و توخالی‌ای قرار گرفته است.» این مستند بر بستر تماس‌های ویدئویی - واتس‌آپی روح‌الله زم با یکی از منابع اطلاعاتی‌اش تهیه شده که در واقع مهره دستگاه اطلاعاتی ایران است. روح‌الله زم که در این مستند «نیما زم» خطاب می‌شود، به این مهره اعتماد وثیق دارد و اخبار و داستان‌های او را بی‌کم و کاست منتشر می‌کند. در این مستند نشان داده می‌شود چگونه مهره دستگاه اطلاعاتی ایران این دروغ‌ها را به روح‌الله زم دیکته می‌کند تا او در کانال «آمدنیوز» منتشر کند و از قبل این به ظاهر داد و ستد است که روح‌الله زم جزئیات رابطه خود با اپوزیسیون خارج از کشور را افشا می‌کند. براساس این مستند، حتی متن برخی از پست‌های «آمدنیوز» از طرف مأموران اطلاعاتی جمهوری اسلامی تنظیم می‌شده است. پخش این مستند واکنش‌های فراوانی در داخل و خارج از کشور داشت؛ از جمله حسام‌الدین آشنا، مشاور رئیس جمهوری که در توییتر خود در این باره نوشت: «نیما تو که تور می‌گرفتی همه عمر؛ دیدی که چگونه تور نیما بگرفت.» روح‌الله زم در واکنش به این مستند، ویدئویی کوتاه منتشر کرد که ادعا داشت قبل از پخش مستند «ایستگاه پایانی دروغ» ضبط شده است. او در ابتدای این ویدئو می‌گوید می‌داند فردی که با او در ارتباط است، مهره دستگاه اطلاعاتی ایران است. در ادامه موضوع گفت‌وگو با این فرد را اعلام می‌کند و سپس فیلمی از مکالمه تصویری او با فرد یادشده پخش می‌شود. استرس و تنش رفتاری زم در این ویدئو در کنار عدم تجانس ابتدا و بدنه فیلم این گزاره را پررنگ کرد که زم بعد از انتشار مستند و دریافتن فریبی که در دامش گرفتار شده بود، این فیلم را ساخته است.

پای یک زن در میان است؟

در خلال اخبار تأیید نشده درباره نحوه دستگیری روح‌الله زم و بازداشت مرتبطان با «آمدنیوز»، خبر رسید که پای یک زن هم در میان است؛ شیرین نجفی که عده‌ای از او به عنوان ادمین دوم کانال «آمدنیوز» نام می‌بردند و عده‌ای معتقد بودند او نقشی تأثیرگذار در بازداشت زم داشته است. چند رسانه غیررسمی مدعی شدند شیرین نجفی که علی‌الظاهر گاه با نام مستعار «سودابه خرسند» فعالیت می‌کند، یک ماه پیش از بازداشت روح‌الله زم در ترکیه دستگیر و به ایران منتقل شده است و هم‌وزم را برای سفر به عراق فریفت. ادعایی که هم از سوی نجفی و هم از سوی مهسا رازانی، همسر روح‌الله زم تکذیب شد. مهسا رازانی در گفت‌وگویی عنوان کرده بود که هم او و هم زم به شیرین نجفی اعتماد تام و تمام داشته و دارند. او در عین حال ادعا کرد: «هم‌زمان با سفر همسرش به عراق، شیرین نجفی از همکاران سایت آمدنیوز نیز در عراق بوده است.» همسر زم همچنین تأکید کرد: «شیرین نجفی بازداشت نشده و با او در تماس بوده است.» شیرین نجفی اما در مصاحبه‌ای که روز چهارشنبه ۲۴ مهرماه با ایران اینترنشنال داشت، با رد بازداشت خود و همچنین دخالتش در بازداشت روح‌الله زم، تلویحاً سخنان مهسا رازانی را تکذیب و ادعا کرد که در کشاندن روح‌الله زم به عراق هیچ نقشی نداشته و خود نیز به عراق دعوت شده، اما به این سفر نرفته است. اما برخی صحت ادعاهای او را محل تردید جدی می‌دانند و استنادشان به خبر یکی از کانال‌های داخل کشور است که ساعتی بعد از انتشار خبر بازداشت روح‌الله زم، عنوان کردند شیرین نجفی نیز بازداشت شده است؛ خبری که البته بعد از دقایقی حذف شد. شاید تنها نامی که در داستان روح‌الله زم مبهم نیست، پدر او است.